

[Lars P. Jensen.]

handling af strid om udskydning af bud ved licitationer“. Disse normer giver regler for beregningsudvalgets sammensætning og udpegning af opmand i tilfælde af uenighed indenfor beregningsudvalget.

Det må imidlertid med beklagelse konstateres, at selvom denne nyordning er blevet tiltrådt af såvel håndværker- som bygherreorganisationerne, har den dog ikke vundet terræn i den udstækning, kommissionen og prisdirektoratet havde håbet.

Der er således fra bygherrerens side kommet megen skepsis til orde overfor ordningen, og jeg kan som et enkelt eksempel nævne, at den danske købstadforening efter først at have anbefalet ordningen overfor kommunerne tilbagekaldte denne anbefaling i et cirkulære af 22. september 1950 og stillede de enkelte byråd frit med hensyn til, om man ønskede tilvejebragt licitationserklæring eller ej.

Hvad er nu grunden til, at bygherrerne har stillet sig skeptisk overfor denne nyordning, der dog oprindeligt er blevet anbefalet af alle interesserede parter i sagen, og som må karakteriseres som en meget væsentlig forbedring set i forhold til det konkurrencebegrænsende forhåndsreguleringssystem?

Den væsentligste forklaring er at finde i offentlige udtalelser om, at håndværkerorganisationerne ikke har været fuldt loyale overfor ordningen, og som det er sagt — jeg beder om formandens tilladelse til et citat —:

„i nogen udstækning dels har benyttet udskydningsretten i forsøg på at presse priserne ved licitationen op og dels måske har benyttet udskydningsretten på en hårdhændet måde med det formål at gøre bygherrerne kede af at anvende de nye regler og således på legal vis bane vejen for forhåndsregulering“.

Udskydningsretten benyttes ikke blot som et middel til at bortskære den såkaldte smudskonkurrence, udskydningsretten udnyttes i virkeligheden kritikløst, således at det ligefrem er et princip, at der ganske mekanisk begæres udskydning, hvorefter håndværkerorganisationerne mekanisk følger den kontrolprisberegning, der ofte danner grundlaget for udskydningsbegæringerne.

De regler, efter hvilke kontrolbud udregnes, er efter samme mekaniske art som de, der gælder ved forhåndsreguleringer. Dette gælder i ganske særlig grad de såkaldte prislistefag, hvor man som grundlag for udskydningsreglerne har priskuranter udarbejdet af mesterforeningerne. Mestrene indenfor disse fag forpligter sig overfor deres

forening til ikke at gå under prislisterne, har altså ikke lov til selv at afgøre, om visse forhold kan bevirke, at de kan udføre arbejdet til lavere priser.

Prisdirektoratet har hævdet den opfattelse, at begæringer om udskydning på grundlag af prislisterne kun kan fremsættes overfor organisationernes egne medlemmer, som skulle have haft mulighed for at influere på prislisterne og har forpligtelser til at overholde disse, medens tilbud fra andre, som på den ene side ikke foreningsmæssigt har bundet sig til at følge priskuranterne og på den anden side ikke har haft indflydelse på disses udformning, kun kan begæres udskudt ved henvisning til en bedømmelse af tilskudsgivernes individuelle omkostnings- og avanceforhold.

Mesterorganisationerne har imidlertid praktiseret den modsatte opfattelse og altså krævet ret til udskydning af bud på grundlag af organisationernes priskuranter af alle tilbudsgiverne indenfor fag, hvor prislister findes.

Det gælder jo iøvrigt for organisationernes egne medlemmer, at der findes en lang række håndværkere, som ville være i stand til at udføre arbejdet til lavere priser end fastsat af deres organisation og alligevel få lige så stor nettoavance som de „gennemsnitsvirksomheder“, prislisterne går ud fra, men de får ikke lov til at gå under prislisterne, og dette medfører, at de faktisk får en større nettoavance end forudsat.

Licitationskommissionens betænkning nævner i sit kriterium for bedømmelse af, om et bud kan anses for for lavt, også prislister og aftaler, men anfører samtidig, at hensyn må tages til den bydendes individuelle forhold ved bedømmelse af hans buds forsvarlighed. Det er på dette punkt, vanskelighederne har vist sig, idet der ved selve kontrolbudets udregning ikke kan tages sådanne hensyn, hvorved udskydningerne i virkeligheden får karakter af en rent mekanisk efterregulering.

Muligheden for at få et udskudt bud prøvet i beregningsudvalg står imidlertid som før nævnt åben for bygherren. Det har dog i praksis vist sig, at magtesløshed overfor de af mesterorganisationerne anlagte kriterier i beregningen samt bygherrens ønske om at undgå konflikter med håndværkerne og ikke mindst undgå den forsinkelse af byggeriets gang, som nedsættelse af et beregningsudvalg, der ikke er tvunget til at arbejde indenfor visse fastsatte tidsfrister, medfører, har virket stærkt kølnende på bygherrens interesse for den mulighed, der foreligger i beregningsudvalgene.